

Za plošnu biblioteku arhitekture! (<https://monoskop.org/Architecture>)

Kada gradimo digitalnu biblioteku literature o arhitekturi prilika je to da promislimo arhitekturu same digitalne biblioteke i da se zapitamo kako možemo otvoriti put novim metodama istraživanja i otkrivanja. U tom eksperimentu sačuvat ćemo primarnu funkciju biblioteke – ona prije svega postoji da bi bila resurs za istraživanje o arhitekturi. No, služi li ona toj funkciji? Digitalne biblioteke sastoje se od brojnih stranica koje su međusobno povezane kompleksnom logikom baze podataka i bibliografskih podataka. One su iznimno korisne kada znamo što tražimo, ali ne toliko kada poželimo otkriti i saznati nešto što je blisko onome što već poznajemo. Tu nisu pretjerano od pomoći niti napredne funkcije pretraživanja niti duge liste rezultata. Digitalne biblioteke mogu imati izvrstan sadržaj, ali uobičajeno im nedostaje forma.

Kako ih se onda može drugačije strukturirati? Za razliku od fizičkih biblioteka, digitalne biblioteke su dvodimenzionalne, ekranske. No, što ako bismo iskoristili tu dvodimenzionalnu prostornost i uzeli je kao plošnu linearnost – linearnost koja nam je dobro poznata iz situacije čitanja i snalaženja u knjigama? Što ako bi naša zbirka knjiga bila organizirana tako da su sami tekstovi organizirani kao knjiga? Mogli bismo uzeti nekoliko načela organizacije knjige i pretvoriti ih u “arhitektonske karakteristike” naše biblioteke – primjerice *bibliografiju*, *antologiju* i, vratimo li se u davnu povijest – *svitak*.

Primijenimo to sada na našu arhitektonsku biblioteku.

Kao bibliografija naša arhitektonska biblioteka može biti popis svih publikacija koje su relevantne za pojedinačne pod teme, kao što istodobno može dati pregled povijesti prenošenja i recepcije tih publikacija u formi prijevoda i recenzija. Tu će sve te bibliografske jedinice direktno linkati na svoje digitalne verzije (ovaj aspekt naše arhitektonske biblioteke možemo nazvati “anotiranim bibliografijom izvorâ”).

Kao antologija ona može biti kolekcija tekstova koji su formativni za arhitektonski diskurs, ali istodobno može odražavati heterogenost tog diskursa – koja se može opisati i kao registar međusobno uvjetovanih diskurzivnih polja, čija pak interakcija služi kao polazište za izbor publikacija koje trebaju ući u biblioteku (ovaj aspekt možemo nazvati “čvorišnom antologijom”).

Kao svitak (ili rola), namjesto da organizira tekstove prema strukturi podataka, njen interfejs može se sastojati od jedne jedine stranice koja je pretraživa standardom funkcijom *web browsera* (CTRL+F ili Apple+F) i kojom se može kretati pomoću relativnih linkova (ovaj aspekt možemo nazvati “plošnom bibliotekom”).

Ovakav eksperiment Monoskop provodi od ljeta 2015. godine kada je nastala njegova stranica o “Arhitekturi”.

Ova stranica sadrži literaturu o historiji, teoriji i kritici koje su oblikovale arhitektonski diskurs 20. i 21. vijeka. Ona je namijenjena podjednako novopridošlima u polje kao i iskusnim istraživačima.

Pregled sadržaja stranice nudi opću strukturu. Drugi način navigacije je pretraživanje prema nekom imenu, ključnoj riječi ili publikaciji te pregledavanje susjednih elemenata.

Stranica je podijeljena u pet segmenata.

Prva tri sadrže izbore knjiga, katalogâ i periodike. Prvi je posvećen kanonskim knjigama koje su ugrubo tematski grupirane. Bibliografski podatak pojedinog sveska prate njegovi prijevodi koji su objavljeni na pet jezika (engleski, njemački, francuski, talijanski, španjolski), kratka anotacija te popis recenzija i komentara koji su dostupni na internetu. Taj izbor je dodatno proširen sljedećim segmentom koji navodi stotinjak, primarno engleskih naslova koji su grupirani u 25 tema. Treći segment sadrži antologije i zbornike koji donose historijske tekstove na nekoliko jezika, uključujući i neke koji se nalaze u svescima koji su prethodno navedeni, ali im je opseg puno širi i svaka knjiga je izabrana prema zasebnim kriterijima.

Sadržaj pet engleskih antologija je naveden u zasebnoj tablici koja se može sortirati prema imenu autora, godini izdanja, naslovu teksta i zborniku u kojem se nalazi. Uvršteno je preko 270 programa, manifesta, proglašenja, teorijskih i kritičkih tekstova praćenih uvodima urednikâ.

Posljednji glavni segment sastoji se od poduže liste 180 arhitektonskih časopisa na više jezika, od kojih je približno polovica dostupna na internetu. Časopisi se mogu sortirati prema naslovu, godini izlaska prvog izdanja, gradu u kojem se nalazi izdavač i primarnom jeziku. Mnogi su popraćeni u krajnjem desnom stupcu intervjuima i komentarima koji časopis smještaju u historijski kontekst. Zanimljivo,

među časopisima koji su dostupni na internetu nalaze se, uz neke bitne izuzetke, uglavnom časopisi objavljeni do 1930-ih i časopisi pokrenuti u 2000-im ili kasnije.

Stranica ostaje *work-in-progress* i otvorena je za daljnje sugestije i suradnje s drugim inicijativama. Javite nam se, nadahnimo jedni druge i naučimo jedni od drugih!

Za sve detalje o objavljivanju sadržaja iz ovog teksta, molimo vas da kontaktirate autora teksta:
db(at)monoskop.org